

OJCIEC PROFESOR LEON DYCZEWSKI – IN MEMORIAM

Ojciec prof. dr hab. Leon Dyczewski był wybitnym socjologiem kultury, medioznawcą i specjalistą w zakresie polityki społecznej, przez prawie pół wieku związanym z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim Jana Pawła II, w szczególności z Wydziałem Nauk Społecznych. Zmarł 16 lutego 2016 r. w Łagiewnikach k. Łodzi w wieku 80 lat.

Na KUL-u studiował filozofię i socjologię, obronił doktorat (1974), uzyskał habilitację (1981) i profesurę (1992). Początkowo pracował w Międzywydziałowym Zakładzie Badań nad Kulturą Chrześcijańską, potem w Katedrze Socjologii Chrześcijańskiej, Katedrze Socjologii Rodziny, a od 1984 r. w nowo utworzonej Katedrze Socjologii Kultury. W latach 1990-1993 pełnił funkcję Dziekana Wydziału Nauk Społecznych KUL. W 1992 r. uruchomił Podyplomowe Studium Komunikowania Społecznego i Dziennikarstwa, a w 2008 r. nowy Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej na Wydziale Nauk Społecznych. Był członkiem wielu stowarzyszeń naukowych i gremiów eksperckich, m.in.: Towarzystwa Naukowego KUL, Polskiego Towarzystwa Socjologicznego, Polskiego Towarzystwa Gerontologicznego, Polskiego Towarzystwa Polityki Społecznej, Towarzystwa Polsko-Austriackiego, The Research Institute for Philosophy w Hanowerze, European Association for Catholic Adult Education, Komisji Episkopatu do spraw Środków Społecznego Przekazu, Komisji Episkopatu do spraw Kultury, Rady Naukowej Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych, Rządowej Rady Ludnościowej. Był także członkiem Komitetu Socjologii PAN oraz Komitetu Nauk o Pracy i Polityki Społecznej PAN (przez cztery kadencje). W uznaniu zasług w działalności naukowej, społecznej i organizacyjnej był wielokrotnie nagradzany i odznaczany, m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem za Zasługi w Walce o Niepodległość Polski i Prawa Człowieka 13 XII 1981-4 VI 1989, Srebrnym Medalem Zasłużony Kulturze „Gloria Artis”, Medalem im. Wacława Szuberta.

W czasie przeszło czterdziestoletniej pracy naukowej opublikował ponad 20 autorskich książek i ponad 30 książek pod redakcją, w tym w językach obcych (angielskim, niemieckim, słowackim), oraz około 300 artykułów. Opracował wiele haseł encyklopedycznych, pisał recenzje do czasopism i monografii zbiorowych publikowanych w Polsce i za granicą. Poza Katolickim Uniwersytetem Lubelskim wykładał m.in. na Uniwersytecie Minnesoty w Minneapolis (w Stanach Zjednoczonych), Uniwersytecie w Oldenburgu (Niemcy), w Akademii Medycznej w Lublinie, na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego, a także w kilku seminariach duchownych w Polsce i za granicą. Wypromował 35 doktorów i kilkuset magistrów.

Główne zainteresowania badawcze Profesora Leona Dyczewskiego obejmowały zagadnienia rodziny (jej współczesnej sytuacji, znaczenia, przemian i uwarunkowań), kultury (zwłaszcza kultury polskiej, kultur regionalnych i lokalnych, kultur mniejszościowych i marginalnych, kultury popularnej i globalizacji kultury), tożsamości społeczno-kulturowej (grup etnicznych i narodowych, znaczących osób), mediów i ich roli we współczesnym społeczeństwie (organizacji systemu medialnego, form i treści komunikatów medialnych, deontologii i etyki dziennikarskiej), polityki społecznej (problematyka bezrobocia, zatrudnienia i ubóstwa, polityka prorodzinna i ludnościowa, zagadnienia starości i miejsca ludzi starych w społeczeństwie, programowanie rozwoju). W tych obszarach podejmował empiryczne prace badawcze, głównie o charakterze eksploracyjnym, diagnostycznym, ale również praktycznym. Prowadził także intensywne prace organizacyjne, przygotowując kongresy, konferencje i seminaria naukowe oraz powołując do istnienia kierunki studiów i inne akademickie struktury organizacyjne.

Zasadniczym założeniem przyjmowanej przez niego perspektywy naukowej był personalizm – rozumiany jako konieczność odnoszenia wszelkich zjawisk i procesów społeczno-kulturowych do człowieka w jego społecznej egzystencji. Konsekwencją takiego podejścia było wiązanie analiz instytucji i struktur społecznych oraz zjawisk kulturowych z problematyką ludzkiej twórczości i pracy. Oznaczało to łączenie wymiaru społecznego z jednostkowym, ale także poszukiwanie tego, co kryje się pod powierzchowną, łatwo obserwowalną warstwą ludzkich zachowań i instytucji. Niezbędne było przede wszystkim docieranie do sfery wartości i znaczeń, gdyż to one właśnie decydują o tym, jak człowiek postępuje, do czego dąży, jakie struktury powołuje do istnienia i jakie działania podejmuje, by je zmieniać, usprawniać ich funkcjonowanie i zapewniać im trwanie w czasie. Ten zestaw podstawowych założeń przyświecających pracy naukowej o. prof. Dyczewskiego wymagał umiejętnego łączenia

dociekań teoretycznych z badaniami empirycznymi. Ojciec Profesor jest autorem wielu nowatorskich koncepcji w obszarze socjologii kultury, socjologii rodziny, nauk o mediach i polityki społecznej wypracowanych na podstawie różnego rodzaju empirycznych projektów badawczych, realizowanych we współpracy z wiodącymi światowymi ośrodkami naukowymi.

Ojca prof. Leona Dyczewskiego cechowała ciekawość świata i ludzi, umiejętność dostrzegania nowych zjawisk i tendencji w życiu społecznym, ale także partykularnych problemów konkretnych osób. Charakterystyczna dla niego była też niezwykła otwartość, życzliwość, skłonność do dzielenia się swym doświadczeniem i wiedzą oraz umiejętności budowania naukowych zespołów, z sukcesem realizujących skomplikowane przedsięwzięcia.

Dla wielu pokoleń uczniów, studentów i współpracowników stał się wzorem pracy badawczej, dydaktycznej i organizacyjnej.

*Dr hab. Justyna Szulich-Kałuża, prof. KUL
Dyrektor Instytutu Dziennikarstwa i Zarządzania
Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II*